

Natasha Lesterová

DŮM NA RIVIÉŘE

Pařížská špionka.

Tajný kód.

Odvážný plán.

Paříž 1939: Nacisté si myslí, že Éliane nerozumí německy. Mají za to, že pro ně pouze katalogizuje umělecká díla, aniž by tušila, že kradou národní poklady do svých soukromých sbírek. Jenže to se mylí. Dívka dešifruje jejich poznámky a předává informace odboji.

Éliane však rozehrála nebezpečnou hru. Svěří svá tajemství muži, kterého kdysi milovala? Nezradí ji znovu? Éliane nemá šanci to s jistotou zjistit... dokud ji večírek v úchvatné vile na francouzské Riviéře nevystaví zcela nové úrovni nebezpečí.

Současnost: Remy Langová chce zapomenout na tragédii, kvůli níž se její život ocitl v troskách, a proto se vydává do domu na Riviéře, který za záhadných okolností zdědila. Během třídění knih objevuje katalog uměleckých děl ukradených během druhé světové války. V šoku zjišťuje, že jeho součástí je i obraz, který už od dětství visí na stěně jejího pokoje.

Kdo vlastně byli její předci? Neskryvá dům na Riviéře větší tajemství, než jakému je Remy schopná čelit?

„Strhující srdceryvný příběh, který propojuje nacisty okupovanou Paříž se současným sluncem zalitým pobřežím jižní Francie. Dům na Riviéře je román, na který dlouho nezapomenu.“

– Posy Lovellová, spisovatelka

NATASHA LESTEROVÁ

DŮM NA RIVIÉŘE

NATASHA LESTEROVÁ

DŮM NA RIVIÉŘE

Přeložila Zdenka Lišková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

The Riviera House © 2021 by Natasha Lester

First published in the United Kingdom in the English language in 2021 by Hachette Australia and Sphere an imprint of Little, Brown Book Group.

Translation © Zdenka Lišková, 2021

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-632-3 (ePub)

ISBN 978-80-7625-631-6 (pdf)

ISBN 978-80-7625-209-7 (print)

*Mému otci,
který si tuto knihu už nebude moci přečíst
a pravděpodobně tu nebude, až vyjde.
Zasloužíš si klid a odpočinek. Doufám, že přijde brzy.
S láskou*

*„A nyní se dostáváme k pasáži, která vám možná zlomí
srdce. Pochopitelně i já tyto okamžiky nesnáším,
protože jsou dny, za jejichž obzor ani já nedohlédnu,
a nejsou vždy dobré nebo lehké. Ovšem i to je umění.
Prožívat události, které jitrí srdce.“*

Heather Rose

The Museum of Modern Love

ČÁST PRVNÍ

Paříž, 1939–1941

Kapitola první

„Přijdu pozdě,“ řekla zoufalá Éliane Yolandě, která se ve svých pěti letech o Élianiny povinnosti ani trochu nestarala. Z Yolandiných zaťatých pěstiček bylo ve skutečnosti zřejmé, že na všechny Dufortovy již brzy sešle svůj spravedlivý hněv. Pokud Éliane nenajde k snídani něco jiného než okoralý chléb, Yolande vybuchne a Éliane zmešká ranní přednášku na umělecké škole.

„Všichni máme hlad,“ vyjela na Yolandu Angélique, druhá nejstarší po Éliane.

Éliane se zadívala na zachmuřené a zamlklé tváře svých sester. Dvanáctiletá Jacqueline na ni upírala prosebné oči, které ji vybízely, aby zkrotila jak Yolandin herecký výstup, tak i Angéličinu výbušnou povahu. Osmiletá Ginette zívala, protože ji vzbudila směsice zvýšených hlasů.

Bylo *jasné*, že přijde pozdě. Ale její sestry nemohly za to, že rodiče vkládali všechny dostupné prostředky, včetně celé Élianiny výplaty, do sotva přežívající brasserie, takže v domě nebylo co do úst. Otočila se a navzdory téměř fyzické bolesti, kterou při pouhém pomýšlení na svůj plán cítila, posbírala všechny své štětce ze sobolí srsti, hodila je do tašky a pevným, ale láskyplným hlasem řekla Yolandě: „Slibuju, že zítra budeš mít k snídani croissant. Ale jen když se oblékneš do školy a necháš se od Angélique učesat.“

Yolande vyskočila ze svého slzavého údolí na podlaze, a když se vrhala k Éliane, její blondaté vlasy poskakovaly stejně jako její nově povznesená nálada. „*Merci*,“ zašeptala s hlavou zabořenou do Élianiny sukně.

„Mám tě ráda,“ pronesla Éliane a pohládila sestru po vlasech. A pak, zatímco jim Angélique nevěnovala pozornost, protože pomáhala Ginette najít boty, pošeptala Yolandě do ucha: „Angélique má strach. Je to první rok, kdy se o tebe bude starat. Tak jí pomáhej. Pak uvidí, že se o tebe nemusí tolik bát.“

A když líbala na rozloučenou Angélique, vysvětlila jí: „Yolande jenom touží po tvé náklonnosti. Spíš ji obejmí. Pak se bude chovat slušně.“

Od patnáctých narozenin Angélique uplynulo teprve šest měsíců. Jejím dárkem bylo, že od Éliane převzala takzvané privilegium vypravovat děti do školy a vodit je domů, na konci dne vyzvedávat zbytky z brasserie k večeři, nakrmit jimi děti a uložit je do postele. Yolande a Angélique se stále nevyrovnaly s nepřítomností Éliane, která teď trávila čas v práci.

Naštěstí Ginette a Jacqueline stačilo jen vroucně obejmout a políbit a Éliane mohla odejít a s klapotem seběhnout po točitém schodišti z jejich bytu ve třetím patře do Galerie Véro-Dodat – kdysi honosné pasáže z období Belle Époque. Ta byla lemována bývalými luxusními, ale nyní většinou zcela opuštěnými mahagonovými výlohami obchodů, oddělenými oprýskanými mramorovými sloupy s cherubínky, kteří se věčně usmívali navzdory tomu, že většině z nich chyběl přinejmenším prst na noze, ne-li noha celá.

Z brasserie jejích rodičů se linul vlhký pach zvětralé kávy, vznášel se kolem koulí starých plynových lamp a nutil nemnohé opovážlivce, kteří se odvážili vstoupit do pasáže, spasit neponičené chuťové buňky útekem.

Jakmile vyšla na ulici, pokračovala k Louvru, kde studovala a pracovala, osvobozená od svazující přítomnosti svých sester. Cesta jí dala pocítit jak lehkost úlevy, tak tíhu ztráty, protože všechna objetí, polibky i drobné projevy náklonnosti teď patřily jenom Angélique. Éliane doufala, že si její sestra těchto láskyplných gest náležitě váží.

V Aile de Flore – křídle Louvru, které se rozkládalo na severu podél řeky – běžela Éliane rovnou do École du Louvre. Usadila se v posluchárně a očima zapátrala v řadách studentů po svém bratru Lucovi, ovšem zatímco Lucova duše byla oddána umění, jeho tělo uctívalo kavárny čtvrti Montparnasse a on opět chyběl.

Pan Bellamy začal mluvit o italských renesančních malířích a Éliane se soustředila na dlouhovlasé a smyslné ženy, na cherubíny, kterým nechyběla žádná část těla, a na šerosvit v náboženských výjevech. V době oběda školu opustila, protože si nemohla dovolit navštěvovat odpolední vyučování. Její rodina potřebovala peníze, plynoucí z jejího zaměstnání. Než vstoupila do muzea a usedla na své místo v recepci, připravená nasměrovat návštěvníky k *Venuši Mělské* a *Moně Lise*, zašla za panem Jaujardem, ředitelem Národního muzea. To on jí dovolil dál navštěvovat školu, přestože nemohla platit školné ani tam netrávila celý den.

„Monsieur,“ oslovila ho zdvořile, „nevíte, kde bych mohla prodat své štětky?“ Vytáhla je z tašky a přitom odmítla pohlédnout na poslední zbytky svého dětského snu stát se malířkou. „Jsou kvalitní, sobolí. Snad by se hodily nějakému novému studentovi.“

Monsieur Jaujard studoval její poklady a taktně se vyhýbal pohledu do její tváře, o níž věděla, že je zarudlá studem, protože žádá o další laskavost, a také v důsledku nadcházející ztráty.

„Nechte je tady. Zním jistého mladého muže, který by vám za ně mohl dát dobrou cenu.“

„Děkuji,“ řekla tichým hlasem a přinutila se odevzdat štětky s pomyslením na to, jak se bude zítra tvářit Yolande, až dostane k snídani croissanty místo okoralého chleba.

Krátce před zavírací dobou se objevil monsieur Jaujard s obálkou, kterou podal Éliane. „To je pro vás.“

Otevřela ji a objevila v ní nejméně dvakrát tolik, než doufala. Teď to byly Jaujardovy líce, které zčervenaly, když mu nadšeně děkovala. Hned poté spěšně opustila muzeum, protože věděla, že potřebuje peníze utratit ještě téhož odpoledne, jinak budou prolity hrdly jejího otce a jeho přátel v brasserii.

Venku v ulicích panovalo ticho; přízrak Hitlerových nevyzpytatelných ambicí už vrhal stín na celou Paříž. Éliane vklouzla do La Samaritaine a našla dva levné, ale vcelku hezké kousky pro Jacqueline, která už několik měsíců potřebovala podprsenku, ale i kdyby si jejich matka pod tíhou únavy z osmnáctihodinové práce v brasserii všimla dceřiny vyspělosti, neměla kde brát, aby s tím něco udělala. Poté co Éliane zaplatila za spodní prádlo, zbylo ještě dost peněz na croissanty.

Cestou domů se usmívala při pomyslení, že si v taškách nese zboží i štěstí pro své sestry, dokud před ni nevstoupil na chodník kdosi se dvěma plynovými maskami v ruce. Odvrátila pohled. Ale na druhé straně ulice stál další Pařížan obtěžkaný podobně znepokojivými předměty.

Hitler si přece nemůže brousit zuby i na Francii. Vždyť už si vzal dost velký kus Evropy. Přesto se zastavila a bezděky se zadívala na své nákupní tašky. Podprsenka jistě zmírní Jacquelininy rostoucí rozpaky nad jejím rychle se zaoblujícím tělem; plynová maska by jí mohla zachránit život.

„Éliane!“

Kolem ramen se jí zavěsila něčí ruka a najednou vedle ní na chodníku stál její bratr Luc. Byl o rok starší a stejně blondatý jako ona a usmíval se tím způsobem, který ji taky pokaždé přiměl k úsměvu.

„Pamatuješ si na mého přítele Xaviera?“ nadhodil Luc a s paží stále přehozenou přes její ramena si zapaloval cigaretu, takže musela zvednout vlastní ruku, aby chránila plamen před větrem. „Pár let se mnou chodil do školy, než ho rodina odvezla zpátky do Anglie,“ mumlal přes cigaretu.

Éliane si matně vybavovala tmavovlasého chlapce, který byl původem Francouz, ale žil převážně v Anglii, a před mnoha lety se jí několik dnů v týdnu po škole pletl doma pod nohama. Byl o pár let starší než Luc, který tehdy usoudil, že Xavier bude příštím Picassem, a přiměl ho, aby mu dával hodiny malování. Vůbec ho nevzrušovalo, že měl tenkrát pomáhat Éliane s péčí o děti. Veškerý svůj čas až do večere trávil malováním, a než je matka přišla uložit do postele, byl Xavier pryč a stopy po jejich činnosti byly zahlazené. Xavier byl tajemstvím, stejně jako Élianina touha stát se malířkou – to bylo něco, o čem se mluvilo jen v nepřítomnosti rodičů na horním schodu před bytem v noci a s kávou v ruce.

„Dneska jsem na něj narazil,“ řekl Luc. „V Montparnasse. Byl tam za Matissem. Za Matissem!“

„Za Matissem,“ zopakovala Éliane, ale to už se nad bratrovým nadšením usmívala. „Xavier se musel hodně změnit od doby, kdy jsem ho viděla naposledy. Tehdy ještě nosil ty příšerné anglické krátké kalhoty –“

„Ty už mi neseď,“ ozvalo se za nimi.

Luc se zasmál, jako by Éliane řekla něco vtipného, a ona se otočila a spatřila tmavovlasého muže se skvrnami od olejových barev na prstech. Místo krátkých kalhot měl

na sobě oblek, rukávy košile měl vyhrnuté a přes rameno přehozené sako; úplně jako dospělý muž.

„Ty jsi Xavier?“ řekla nevěřičně.

Přikývl. „A ty musíš být Éliane. I když si myslím, že jsem tě nikdy neviděl bez alespoň jedné sestry v náručí.“

„O ty se teď stará Angélique.“ Když promluvila, nejspíš poprvé v životě si uvědomila, jak prosté jsou její šaty. Ušila si je ze zbytku látky v domnění, že napodobí denní šaty z obchodního domu Lanvin, které viděla v katalogu, ale teď jí to připadalo jako dětský pokus o módní návrhářství.

Xavier navzdory barvám na rukou vypadal nejméně o pět let starší než ona, i když věděla, že je mu teprve třiaadvacet, zatímco jí bylo dvacet.

Najednou se rozezněly všechny kostelní zvony v Paříži a Éliane zpozorněla. „Přijdu pozdě,“ řekla ten den už podruhé. „Dej to Jacqueline,“ strčila Lucovi balíček. „Musím jít rovnou do brasserie, jinak...“

Zarazila se, aby to neřekla, ale ruka jí stejně bezděky zabloudila k tváři.

„Běž,“ řekl Luc.

Jenže on a Xavier šli skoro stejně rychle jako ona, a tak se stalo, že viděli, jak její otec řval, i když bylo sotva pět minut po šesté. „Kde jsi byla?“

„Kupovala jsem Jacqueline podprsenku, protože to nikdy jiný neudělá,“ ohradila se rázně.

Otec jí uštědřil štiplavý políček.

Koutkem oka zahlédla, jak Xavier položil ruku na dveře brasserie. Vydechnout si dovolila, až když ho Luc odstrčil a tlačil ho po schodech nahoru do bytu, kde Xavier zakrátko zjistí, že většina jejich nábytku je pryč – rozprodána, aby zaplatila tátovy dluhy –, až na to nejnutnější, což byly postele, stůl a šest židlí.

Její matka, která při zvuku plesnutí facky vykoukla

z kuchyně, zachytila Élianin pohled a soucitně pokrčila rameny.

Kéž by si Éliane mohla dovolit luxus bolesti hlavy.

Dokud bylo na koho čekat, skládala Éliane ubrousky. Zákazníků chodilo málo, a protože dva stoly obsadili přátelé jejího otce – ti, kteří tam přišli kvůli vínu ve slevě –, věděla, že to bude trvat dlouho, nebo nejspíš navěky, než jí bude dopřáno stát se studentkou denního studia na École du Louvre.

Před půl devátou zahlédla, jak na ni v pasáži mávla Angélique, a tak vyklouzla ven. „Co se děje?“

„Yolande nemůže najít svou panenku. Tu, se kterou ráda spí.“

Éliane zavřela oči a snažila se přemýšlet. V jejich poloprázdném bytě nebylo mnoho míst, kam by se dalo něco schovat.

„A taky mi chybí rukavice,“ dodala Angélique tiše. „Ty, které jsi mi dala k narozeninám.“

Obě se podívaly do kuchyně, kde jejich otec připravoval večeři.

Pak se Élianiny oči upřely do sestřiných. „Možná je ještě neprodal,“ řekla. „Možná je najdu.“

„Yolande bez své panenky neusne.“

Její obvykle vznětlivá sestra mluvila rezignovaně, a tak si ji Éliane přitáhla do náruče a políbila ji na čelo, protože pochopila, kolik námahy Angélique stálo, aby myslela na Yolandinu panenku, a ne na své vlastní drahocenné rukavice. „Dej jí na spaní něco mého,“ řekla Éliane, protože věděla, že nevyspalá Yolande by všem zkazila náladu. „A můžeš si půjčit moje rukavice.“

Angélique si ji prudce přitáhla do náruče a Éliane si po milionté přála, aby mohla sebrat všechny své sestry

a utéct. Jistě by se jí dařilo lépe než zkrachovalému otci a vyčerpané matce. Zamračila se, když spatřila Angélique, jak stoupá po schodech. Možná by se měla na uměleckou školu vykašlat a pracovat v Louvru i dopoledne.

Minuty ubíhaly. V deset hodin se ozval zvonek u dveří a Éliane, která doufala, že už bude zavírat, se s obvyklým úslužným úsměvem otočila ke dveřím.

Stál tam Xavier. „Napadlo mě, že si dám skleničku vína,“ promluvil. Na přízvuku jeho mateřského jazyka se pobyt v Anglii téměř nepodepsal.

„Luc tu není,“ zareagovala, protože věděla, že její bratr bude někde v Montparnasse popíjet víno a předstírat, že návštěvami kaváren, kam chodí umělci z pařížské školy, sám vytváří umělecká díla. Očekávala by, že Xavier bude s ním.

„Celé dvě hodiny jsem v Montparnasse poslouchal Lucovo básnění o múzách nad nahým tělem modelky. Zatočil jsem po nějakém tišším místě.“

„V tom případě,“ ukázala na spoustu prázdných židlí, „jsi našel tu nejtíšší restauraci v Paříži.“

Zasmál se. „To asi není ten nejlepší slogan, jak získat zákazníky, ale na druhou stranu to naprosto vyhovuje mým potřebám.“

Élianin úsměv už byl opravdový. Usadila ho ke stolu a nalila mu víno.

Xavier střelil pohledem do kuchyně, odkud se ozýval podnapilý hlas jejího otce, který si prozpěvoval nějakou prisprostlou písničku. „Můžeš se posadit?“

Přikývla.

Xavier k ní přistrčil víno. „To je pro tebe.“

„Děkuju,“ řekla, napila se a hned cítila, jak jí z nohou mizí tíha únavy. „Jsi v Paříži na dovolené?“ zeptala se náhle dychtivá po informacích o muži, který jí koupil víno a požádal ji, aby se posadila k němu. „Zdá se, že nás čekají

divné časy,“ poznamenala. Vedle nich ležely noviny, jejichž titulek hlásal znepokojivou zprávu, že Sovětský svaz podepsal s nacisty pakt o neútočení. Éliane je odstrčila loktem.

„A právě proto tu jsem.“ Xavier se na židli zaklonil a ona nevědomky přemítala, proč navštívil právě ji, sestru svého přítele, která neměla čas na to, aby si po celý den průběžně nanášela rtěnku, měla na sobě jen obyčejné bavlněné šaty a tvář pravděpodobně stále červenou od otcova posledního políčku.

„Nejsem si jistý, jestli víš, že tady můj otec vlastní uměleckou galerii,“ pokračoval. „Ještě má jednu v Londýně a další v New Yorku.“

Éliane se hořce pousmála. „Tenkrát jsem asi byla příliš zaneprázdněná okřikováním malých dětí, zatímco jsi o tomprávě Lucovi.“

Xavier se znovu usmál a ona se přistihla, že není schopná odvrátit zrak od jeho temně hnědých očí, o jejichž odstínu si nebyla jistá, zda vůbec existuje na paletě. Možná by bylo příliš složité jej i namíchat. Jako by první sluneční paprsky tančily na bronzovém podkladu.

„O tvé rodině si toho moc nepamatuju, ale dobře si vzpomínám, že jsi nikdy nekřičela,“ namítl.

Éliane vstala a sundala z police další sklenici. Navzdory tomu, že měla původně v plánu zamést podlahu a jít do postele, nebyla najednou vůbec unavená. „Za chvíli jsem zpátky,“ řekla.

Strčila hlavu do kuchyňských dveří a promluvila na matku: „Já pak zamknu. Je tu poslední zákazník. Ale jídlo nechce.“

Její otec něco zavrčel, sundal si zástěru a vyšel ven, aniž by počkal na matku, která ještě před odchodem políbila Éliane na tvář. Poté se Éliane vrátila ke Xavierovi s lahví vína, nalila mu a její úlevný povzdech se rozlehl nyní prázdnou restaurací.

„Promiň,“ řekla. „Nejsem zvyklá být tady a nic nedělat.“

Xavier se napil a přitom ji studoval jako portrét hodný rozjímání. „Staráš se ještě o své sestry? Luc říkal, že s ním studuješ na École. A pracuješ v Louvru a ještě ke všemu tady. Matně si vybavuju, že jsi taky malovala. Jako Luc.“

Éliane se krátce zasmála. „Ne, jako Luc ne,“ řekla jen.

Xavier čekal. Éliane polkla víno, zatočila sklenicí kolem dokola a pozorovala staré kruhy rozlitého bordeaux na stole.

„Kdysi jsem malovala,“ dodala opatrně. „Ale plátna jsou drahá. A potřebuješ čas na cvičení. Teď už chodím jen na hodiny dějin umění. Jenom dopoledne. Než mi začne směna v Louvru.“

„Máš ještě nějaká svá díla?“ zeptal se Xavier a sklonil hlavu dolů ve snaze zvednout její oči od stolu zpátky k jeho tváři.

Nechala je stoupat vzhůru. „Musela jsem svá plátna přemalovat na bílá a prodat je,“ řekla prostě a přistihla se, že teď na oplátku studuje ona jeho.

Tmavé vlasy, tmavé oči, modrá košile a pěkná postava, to všechno ho dělalo hezkým, ale co ho dělalo až neskutečně přitažlivým, bylo jeho chování. Pokud jeho otec vlastnil umělecké galerie po celém světě a Xavier se setkával s umělci jako Matisse, pak měl peníze a moc, a tudíž i jeho vystupování a oblečení vyzařovalo sebevědomí a odhodlání někoho, kdo si je vědom své pozice ve společnosti. Ale místo toho, aby jí vyprávěl příběhy o slavných umělcích, ptal se jí na její vlastní dílo.

Bylo to tak opojné – jeho laskavost, vřelost a upřímný zájem v jeho očích –, že odstrčila skleničku s vínem. Ne, nepotřebovala další povzbuzení. „Začal jsi mi vyprávět o galerii svého otce,“ pobídla jej, protože se o něm také chtěla dozvědět víc.

„Právě jsem dokončil studium práv,“ odpověděl pomalu Xavier. „Byl to určitý kompromis s mým otcem: já půjdu na Oxford a on mi na oplátku dovolí, abych si na posledy pohrál s olejem a plátnem, jak tomu rád říká. Strávím rok tady ve Francii, abych se od něj učil, jak se provozuje galerie, a ve volném čase smím malovat,“ řekl a pousmál se nad paletou modrých skvrn na své pravé ruce. „A potom zůstanu v Paříži, abych převzal evropské záležitosti galerie, zatímco otec se postará o Ameriku a Anglii. S nepředvídatelným Hitlerem teď musíme být oba tady, abychom se ujistili, že je všechno v bezpečí pro případ...“ odmlčel se.

„Myslíš, že bude válka?“ odtušila pochmurně.

„Nevím.“

Éliane se naklonila dopředu zaujatá rozhovorem. Bylo to téma, které její rodiče zřejmě vůbec nezajímalo, Luc ho obvykle přezíravě přešel a mladší sestry jím nechtěla děsit.

„Doufám, že už má Hitler dost,“ řekl Xavier. „Má Rakousko, má Československo a teď má i spojení s Ruskem. Z Německa a jeho nově nárokováných území už všechny židovské umělce nebo ty, kteří nemalují přesně podle jeho představ, vyhnal, nebo se aspoň postaral o to, aby už nikdy nepracovali. On neničí jenom národy, ale i jejich umění a kulturu.“

„O tom jsem nepřemýšlela,“ připustila pomalu Éliane. „Jak může válka ovlivnit umění. Což je hloupé, protože se stačí ohlédnout do historie, aby si člověk uvědomil, že válkou netrpí jen lidé.“

„Všechno trpí, když se chamtivci dostanou k moci a penězům. A já si začínám myslet, že lakomců je víc než slušných lidí.“ Xavier se napil vína a potřásl hlavou. „Promiň. Nechtěl jsem za tebou přijít a mluvit o tak pochmurných věcech. Přišel jsem, protože...“

Věnoval jí *ten* pohled, stejně znepokojivý jako šerosvit na Rembrandtově obrazu, pak zamrkal a ona měla pocit, jako by ji řasami pošimral na srdci. „Chtěl jsem vidět tvůj úsměv,“ řekl, aniž by odvrátil pohled, a vůbec se nerozpokoval nad tím, co jí svými slovy naznačoval. „Takový, jakým jsi dnes odpoledne na ulici obdařila svého bratra. Máš krásný úsměv.“

Nemohla si pomoci. Nejen ústa, ale celá její tvář se náhle proměnila v předobraz štěstí a Xavier její výraz opět toval.

„*Tvůj úsměv je taky krásný,*“ neřekla, i když chtěla.

Kapitola druhá

Cestou do práce viděla Éliane, jak si stále více lidí kupuje plynové masky a baterky. Když pak seděla u stolu v Louvru, její mysl těkala mezi novinovými titulky, které tvrdily, že Belgie a Nizozemsko zmobilizovaly vojska k obraně proti obávaným Hitlerovým ambicím, a Xavierem. Viděla se s ním v posledním týdnu každý večer vždycy po desáté hodině, když se zavírala brasserie a mohli si spolu dát sklenku vína a popovídat si.

Říkala mu věci, které nikdy nikomu nahlas nesvěřila, neloajální věci o své rodině – i o Lucovi. Jeho věčná nepřítomnost v École du Louvre, kde měl studovat, kvůli čemuž ho rodiče uvolnili z práce, ji někdy velmi rozčilovala – nebo v ní možná vzbuzovala závist, protože pro ni žádná taková možnost nepřicházela v úvahu. Kdyby tak měla čas vysedávat celé dny a noci v montparnasských kavárnách, jistě by dokázala vytvořit něco jiného než jen pomluvy a bolest hlavy z vína.

„Ne že bych si dělala iluze o svých malířských schopnostech,“ řekla s pohledem upřeným na svou sklenici a nikoli do Xavierovy tváře, která byla plná soucitu, na němž se její oči toužily popást. „Na vlastní tvorbu mi nezbyvá žádný čas a to znamená, že talent, který jsem možná měla, se nikdy nerozvine. Ale psát o umění a studovat ho po celý den, nejen dopoledne na École, to by –“

Odmlčela se a tváře jí zčervenaly, protože si uvědomila, že otevřeně říká všechno, co jí leží na srdci, přestože toho muže naproti sobě sotva zná. Až na to, že každý večer opustil Luca a Montparnasse, aby s ní chvílku poseděl.

„Co by?“ zeptal se tichým hlasem. „Poskytlo by ti to něco příjemného v průběhu dne, který je od svítání do noci vyplněný jenom prací a rodinnými povinnostmi?“

Měla pocit, že zrazuje celou svou rodinu, včetně sester, které za to nemohly, když při pohledu na něj řekla: „Ano.“

„Je mi to líto,“ vydechl.

Nad marností jejího přání jí unikla jedna slza. Xavier sledoval, jak jí stéká po tváři, ruce sevřené v pěst a čelo svraštělé, jako by si i on přál, aby jí byla dopřána ta nemožná budoucnost.

Návštěvník muzea, který se ptal na cestu, ji vtáhl zpět do Louvru, a jakmile ho poslala do galerie soch, její neklidný pohled spočinul na Uccellově obraze *Bitva u San Romana*. Zdivočelý černý kůň v popředí se vzpínal k útoku, zatímco rudé bodáky kopí předznamenávaly, co se stane vzápětí.

Zachvěla se. Umění ne vždy uklidňovalo, někdy spíš sdělovalo jasnovidnou pravdu.

„Slečno Dufortová.“ Před ní stál vysoký a důstojný monsieur Jaujard s tváří vážnou jako renesanční portrét.

„Zítra na tři dny zavíráme muzeum z důvodu nezbytných oprav,“ sdělil jí prostě. „Potřebuji, aby nám pomohlo co nejvíce lidí. Přijdete? I váš bratr?“

„Samozřejmě,“ zareagovala Éliane. „A mám ještě jednoho přítele, který je malířem a vlastní galerii.“

„Prosím, požádejte ho, ať přijde také.“

Než se stačila zeptat na něco víc, monsieur Jaujard se přesunul k jednomu z místních dobrovolníků a vedl s ním podobně krátkou rozmluvu.

Éliane se posadila zpátky na židli. Louvre se na tři dny zavře. To bylo neslýchané.

Divoký propletenec koní na obraze za ní se zachvěl, jako by se chystali proběhnout foyer. Skupina lidí, která vcházela do muzea, mluvila silnými hlasy o *Němčourech* a Hitlerovi.

Je přece nemožné pořádně zabezpečit muzeum za pouhé tři dny. Co tedy hodlal monsieur Jaujard udělat?

Když Éliane, Xavier a Luc dorazili následujícího dne do Louvru, spatřili nejméně dvě stovky lidí – studentů, zaměstnanců Louvru, žen, které obvykle pracovaly v obchodním domě Louvre, muže z obchodního domu La Samaritaine. Ti všichni se tam shromáždili.

„Přestěhujeme umělecká díla, aby byla v bezpečí. Stačila by jedna dobře mířená bomba a – “ monsieur Jaujard ani nedokončil větu a davem to zašumělo. „Ale neděsí mě jenom bomby.“

Jeho hlas se slavnostně rozezněl muzeem. „Adolf Hitler vede boj proti civilizaci. Na shromáždění v Mnichově si odplivl, když prohlásil, že *povede neúprosnou vyhlazovací válku proti posledním židům, které vytlačily naše umění*. V Německu, Rakousku a Československu jasně ukázal, že zničí všechny obrazy, které považuje za degenerované – všechny naše velké impresionisty a kubisty. Taký ukázal, že pro sebe ukradne vše, co splňuje jeho mimořádně přísné požadavky na definici „umění“ – naše Rubeny, naše Tiziany, naši *Monu Lisu*. Modlím se, aby nikdy nevstoupil do Louvru. Ale pokud sem vstoupí, najde zde jen málo hodnotného, co by mohl zničit.“

Éliane se podívala na Xaviera. Zatímco všichni kolem nich jásali, ona se radovat nedokázala. Ne proto, že by nesouhlasila s panem Jaujardem, ale proto, že si dosud

nepřipustila, že je situace tak zoufalá. Nenahraditelné obrazy se nikdy nestěhovaly, pokud se neschylovalo k očekávané katastrofě. Nyní skutečně pochopila účel německo-sovětského paktu o neútočení: nacisté měli namířeno do Francie.

Přicházeli si pro Angélique a Jacqueline a Ginette a Yolandu. Přicházeli si pro toto muzeum a všechno jeho umění, pro ten neuchopitelný poklad, který dokázal člověka rozplakat, nebo ho přinutil jej narychlo ukrýt, nebo se toho zázraku zmocnit násilím. Éliane to věděla, byla toho svědkem. Na vlastní oči viděla, jak se změnila tvář návštěvníka Louvru, když spatřil vrcholné umělecké dílo. Jak se zachvěl úžasem – a už nikdy nebyl stejný jako dřív.

Bude někdo z nich po *tomhle* stejný?

A tak to začalo. Muži nosili do hlavní galerie dřevěné bedny, vatu, pytle s pískem, tubusy – zkrátka veškerý myslitelný balicí a ochranný materiál. Monsieur Jaujard dohlížel na stěhování vitráží. Někteří studenti Écoly sundávali obrazy ze stěn. Xaviera požádali o pomoc s kódováním beden, aby jejich obsah zůstal utajen – NM znamenalo Národní muzeum, pak následovala písmena označující, do kterého oddělení dílo patřilo a pak vlastní číslo díla. Sekretářky vytukávaly na strojích čtyři kopie seznamů, které přiřazovaly čísla k obrazům. Do uší pronikal zvuk hřebíků zatloukaných do beden.

Luc, který měl malířský cit, a proto se mu dala svěřit tak delikátní práce, měl za úkol vyndat největší obrazy z rámců, opatrně je obtočit kolem kartonových trubek a vložit je do připravených tubusů.

Monsieur Jaujard předal Éliane seznam uměleckých děl a barevných pečeti. „Žluté pečete umístěte na bedny, v nichž je uložena většina děl. Zelené jsou určeny pro důležitá díla. Dvě červené pro ta, u kterých si nedokážeme představit, že bychom je ztratili. A tři červené pro

jediný obraz na celém světě, který *musí* být zachráněn,“ dokončil.

„*La Joconde.*“

„*Oui.*“

Poté co umístila pečetě na skříňky s francouzskými korunovačními klenoty, egyptskými starožitnostmi starými tisíce let i dubový tubus se srolovaným plátnem rozměrné *Svatby v Káni Galilejské*, se stala Éliane jednou z mála osob, které byly přítomny sejmutí *Mony Lisy* ze zdi. Viděla, jak ji umisťují do topolové bedny vystlané červeným sametem. Sama na ni umístila tři červené pečetě. Byla také u toho, když monsieur Jaujard psal vzkaz Pierru Schommerovi, který si měl tento neobvyklý náklad převzít na zámku Chambord, ustanoveném dočasným centrem třídění neocenitelných uměleckých děl.

Bedna s *La Joconde* nesla na rozdíl od ostatních pouze písmena NM. Monsieur Jaujard ve svém dopise žádal Schommeru, aby po doručení označil bednu ještě písmeny *LPO* v červené barvě, pak bude kód kompletní. Pouze takto označená bedna mohla obsahovat skutečnou *Monu Lisu*.

To si budu pamatovat, řekla si Éliane. Jednoho dne by to mohlo být důležité.

Za soumraku sledovala, jak *Mona Lisa* opouští muzeum s prvním konvojem nákladních aut. Cítila, jak k ní přistoupil Luc a také se díval. „Nemůžu teď jít a nalévat víno otcovým přátelům,“ řekla, ačkoli věděla, že by ji otec potrestal za to, že zmeškala šichtu v brasserii.

„Ne,“ souhlasil Luc nezvykle vážně. „To nemůžeš.“

Když se vraceli dovnitř, naskytl se jim pohled na téměř prázdný palác. Stěny teď zdobily bílé obdélníky neomšelé barvy namísto barokních uměleckých děl, podstavce bezúčelně zely prázdnotou a rozlehlými obrazárnami se ozývalo pokřikování, jako by šlo o nádraží, a ne o místo

rozjímání a krásy. Snažila se představit si svět bez Paříže jako jeho duše; snažila se představit si Paříž bez *Palais du Louvre* v jejím středu; muzeum bez uměleckých děl v jeho srdci. Bylo to nemožné.

Zdálo se jí, že viděla Luca zamrkat stejně jako ona, ale pak prošel oblakem zvířeného prachu, který se ve vzduchu třpytil jako slzy.

Nad ránem došlo na *Niké Samothráckou*, téměř šest metrů vysokou sochu vyrobenou ze sto osmnácti kusů mramoru, která byla sesazena ze svého místa na vrcholu Daruova schodiště. Toho rána doslova zářila, alabastrová křídla roztažená. Bohyně připomínající, že jisté bitvy se dají vyhrát a lidé nevedou jen války, ale dokážou tvořit i velkolepé věci.

K dřevěné konstrukci obklopující sochu byly připevněny provazy. Kladky se otáčely centimetr po centimetru a bohyně vítězství se vznesla do vzduchu. Opatrně ji umístili na rampu vybudovanou nad schodištěm, a když sochu bezpečně usadili, spustili třicetitunový kolos dolů jako na saních.

Někteří lidé při tom odvraceli hlavy a zakrývali si oči. Éliane sotva dýchala. Xavier se postavil vedle ní a ona po celou nekonečně dlouhou dobu, než se bohyně sesunula po třiapadesáti schodech, vnímala, jak mu buší srdce. Každé zachvění, každé zakolísání sochy vyvolalo sérii prudkých nádechů všech přihlížejících.

Niké nesměla spadnout.

Něco se dotklo Élianiny ruky. Xavierovy prsty se propletly s jejími a ona je sevřela.

Už jen tři schody. Dva. Jeden.

Konečně byla socha v bezpečí u paty schodiště. Nerozabila se na tisíc kousků.

Kolektivní povzdech všech, kteří se shromáždili, aby se na to dívali, byl tím nejsladším zvukem; zněl jako hymna

zachycená kamennými stěnami prázdného prostoru, předávaná dál a dál.

„Chci věřit, že je to dobré znamení,“ řekla Éliane Xavirovi a kývla hlavou směrem k triumfální postavě bohyně. „Že válka nepříjde a nikdo nezemře.“

„To chci taky,“ přitakal, aniž by ji pustil.

Ale okolo nich to vypadalo, jako by už válka začala: u soch příliš velkých na to, aby se s nimi dalo hýbat, se vršily pytle s pískem. Podlaha byla posetá kusy dřeva, které působily jako trosky po výbuchu, a mezi nimi se proplétali lidé se zachmuřenými tvářemi.

A Éliane to najednou věděla, stejně jako tenkrát, když vycítila, že bude Yolande nemocná, a uprostřed noci se instinktivně probudila, aby sáhla na čelo své malé sestřičky. Věděla, že doufá marně. Válka se blížila. Bylo to jen otázkou času. Stejně jako bylo otázkou, zda někdo z nich bude napříště svědkem toho, jak bohyně vítězství znovu vystoupá na vrchol schodiště. Zda budou živí, zdraví a bude je hrát pocit vítězství.

Monsieur Jaujard řekl těm, kteří tam byli celou noc, aby si dali pauzu. Luc zmizel za svou nejnovější *amour* a Xavier s Éliane opustili muzeum společně, stále ruku v ruce.

Prošli Tuilerijskou zahradou, přes náměstí Svornosti a zamířili do parku Champs-Élysées. Nalevo od nich se mezi budovami táhla Seine a opodál na dlažebních kostkách bylo slyšet škrábání koštěte. Slunce jim žehnalo, kaštany radostně zvedly ruce k nebi a ptáci zpívali serenády doprovázené jemným šuměním fontán. I květiny tančily do rytmu. Byl to jeden z těch podzimních dnů, které bývají až příliš krásné – příroda ukazovala, že umí vytvořit to nejvelkolepější umělecké dílo ze všech. Éliane to povzbuzovalo, aby se na něco zeptala, ale bála se, že to bude

příliš intimní. Avšak její kůže se dotýkala Xavierovy, jeho tělo se nacházelo v její blízkosti a tentokrát ne přes stůl. Jeho oči spočívající stále na její tváři říkaly něco velmi soukromého a osobního – to vše jí dávalo pocit, že jsou tu jisté části Xavierovy osobnosti, které jsou určeny pouze jí.

„Ukážeš mi své obrazy?“ zeptala se. „Tedy jestli tě po včerejší noci neomrzelo umění.“

„Umění mě nikdy neomrzí.“ Jeho stisk na její ruce zesílil.

Brzy došli na Rue La Boétie a Xavier otevřel dveře Laurentovy galerie.

„Tady jsi,“ zvolal muž, který vypadal jako starší verze Xaviera: byl vysoký a distingovaný, tmavé vlasy měl protkané šedinami.

„Tohle je Éliane Dufortová,“ řekl Xavier, aby ji představil. „A můj otec, Pierre Laurent.“

„Konečně vás poznávám,“ řekl ten muž a vřele jí potřásl rukou. „Slyšel jsem, že se také zajímáte o umění. Mohu vás tu provést?“

Gestem ukázal na stěny, na nichž visela živá a smyslná plejáda obrazů polonahých žen ležících na pohovkách nebo v křeslech obklopených zářivými tapetami, vázami s rozkvetlými květinami, či pestrobarevně vzorovanými látkami. Vidět tolik barev a světla po té podivné noci, během níž vyprázdnili muzeum, bylo jako hltat život.

„To jsou Matissovy *Odalisky*,“ vydechla a vydala se k nim.

„Žena, která zná své umělce,“ pravil Pierre uznale.

A zakrátko se vytratil, jako mlha, kterou zvedne slunce, a dovolil, aby se Xavier a Éliane proplétali mezi červení a modří a smaragdovou zelení obrazů.

„Taková je barva tvých očí,“ řekl jí Xavier o tom posledním odstínu, který se hedvábně leskl v malbě jedněch kalhot. „Ne vždycky,“ upřesnil. „Ne, když pracuješ v restauraci. Ale právě teď takové jsou.“

„Protože jsem s tebou.“ Pravdu bylo příliš těžké zadržet.

Xavierovy oči zazářily jako zlatý odlesk na černém podkladu. Zdálo se, že barvy obrazů vyskočily z rámu a zajišřily ve vzduchu mezi nimi. Rudá jí zářila ve tvářích a svítila na krku.

Jeho ruka znovu našla její. „Moje obrazy jsou nahoře. Jestli je ještě chceš vidět.“

Přikývla. Očima sledovala pohyb jeho rtů, a pak si všimla, jak jí jeho oči sklouzly po lícních kostech až k ústům.

Vedl ji nahoru, kde mezi uměleckými díly spatřila okny prosvětlený kout s připravenými tubami barev, stojanem a hadry potřísněnými pigmentem – vypadal jako paleta plná nápadů. Xavier ukázal na plátna vyskládaná u stěny a ona se jimi chvíli probírala. Byla zaskočená: Luc říkal, že je Xavier dobrý, ale to bylo chabé tvrzení. Nejspíš proto, že věděl, jak moc Éliane touží po radosti z malování, se ani jednou nepochlubil svými schopnostmi a o své vlastní práci se sotva zmínil. Stála tam s Xavierovým uměním pod rukama, srdce se jí svíralo nad tím, jak hluboce chápe jeho zdrženlivost, a vzápětí kvůli tomu samému rozkvetla. On ji *znal*. Záleželo mu na ní.

Uvědomila si, že o jeho obrazech neřekla ani slovo a že její vlastní zdrženlivost právě teď nemusí být tak snadno čitelná. „Hlavně tenhle se mi líbí,“ řekla a zadívala se na plátno, které bylo ještě působivější než ostatní.

„Ten už koupil Édouard de Rothschild. Zítra mu ho pošlu.“

„Rothschild,“ zopakovala Éliane ohromeně. Různí Rothschildové, včetně Édouarda, vlastnili některé z nejvýznamnějších soukromých uměleckých sbírek v zemi.

„Někdy...“ Xavier zaváhal a ona k němu zvedla oči, aby mu dala najevo, že chce slyšet všechno, co má na srdci. „Někdy,“ pokračoval, „obklopen takovým množstvím ta-

lentů dole na stěnách, mi připadá bolestně zřejmé, že jsem spíš jen nadaný než skutečný umělec. Že bych se měl soustředit na nakupování a prodávání děl mistrů, místo abych se snažil dosáhnout nemožného. Ale pak prodám své plátno někomu, jako je Rothschild, a přemyslím, jestli... jestli bych neměl trochu zariskovat. Zkusit se živit jako malíř. Je těžké tu myšlenku opustit.“

„To je,“ souhlasila Éliane. „Ale myslím, že ještě těžší je něčeho litovat...“ *„Sama jsem se té myšlenky vzdala, abych uživila rodinu.“* Ta slova zněla příliš jako sebelítost, a tak je nevyslovila nahlas. „Nevzdávej to,“ řekla místo toho a natáhla ruku, aby se dotkla palety a přejela prstem po lesklých ostrůvkách zaschlé barvy.

K její ruce se přidala jiná, ale ta se nedotýkala barvy, nýbrž její kůže na hřbetu ruky a zápěstí. Xavier k ní přistoupil velmi blízko, tak blízko, že slyšela jeho dech. Byl rychlejší, než by měl být.

„Éliane,“ vyslovil její jméno, jako by bylo vzácné – jako by ona byla vzácná.

Zvedl ruku a položil ji na její tvář, palcem jí přejel po lícní kosti tak jemně, jako by tím nejjemnějším štětcem nanášel na její kůži samotné teplo. Zdálo se jí, že každý pohyb vpřed trval celou věčnost; avšak ten následující byl vzdálenější, než by si přála.

A pak se to stalo. Polibek, který cítila až v konečcích prstů, v chodidlech i v koříncích vlasů. Polibek tak krásný, že jí z oka skanula slza.

Xavier ji otřel a zároveň přesunul rty, aby políbil místo, kudy stékala. Éliane pootočila hlavu, protože chtěla jeho ústa zpátky na svých, a tak si navzájem vkročili do objetí. Její ruce se ocitly na jeho zádech, zatímco on ve svých dlaních sevřel její obličej. Navzájem se spojili jako zlatem obklopená, zářivá dvojice, která si na Klimtově neobyčejném *Polibku* nevšímala nikoho a ničeho jiného.

A pak se ze schodů ozval hlas Xavierova otce, který zvolal: „Hitler napadl Polsko!“

Éliane rozrazila dveře bytu a spatřila matku, jak sedí u stolu a vzlyká s obličejem v dlaních. Zůstala na ni zírat. Její matka nikdy neplakala, dokonce ani když si spálila předloktí na sporáku v brasserii.

Luc tam byl také. A jejich otec. Luc zvedl dopis, který ležel uprostřed stolu, a podal ho Éliane. Její bratr i otec byli povoláni do vojenské služby.

Angélique promluvila roztřeseným hlasem: „V rádiu právě říkali, že pokud se Německo do zítra do pěti hodin nestáhne z Polska, vyhlásí mu Francie válku. A Británie taky.“

„Odteď si budete muset všechno kupovat ze svého,“ řekl otec a probodl Éliane pohledem. „A náš mistr si bohužel nebude schopen vydělávat svým uměleckým *talentem*.“ Sarkasmus v posledním slově přiměl Luca, aby se na otce zlostně zadíval.

Éliane vystrkala bratra ven z bytu a pak dolů po schodech. Usadili se pod mahagonovým portálem, který nesl nápis *33 Escalier*. Otlučené tabule dělených zrcadel po obou stranách vchodu odrážely rozbitý svět a cherubín nad nimi se opilecky nakláněl, jako by mohl každou chvíli spadnout ze svého piedestalu. Éliane podala bratrovi cigaretu a sama si jednu zapálila.

„Vojenská povinnost,“ řekl Luc hořce. „Tak asi tolik k mému snu být malířem, který se jednou vyrovná samotnému Picassovi.“

Proč jsi tedy, neřekla Éliane, během toho posledního roku nemaloval víc a nepracoval usilovněji? Proč byly kavárny v Montparnasse přitažlivější než tvoje umění?

Věnoval jí pochmurný úsměv. „Kdybych jen věděl...“

Éliane se zadívala na prázdné obchody, na jemné proužky kouře, které se vinuly kolem nich, na skomírající braserii o dva vchody dál.

„Budu muset opustit uměleckou školu, že? Budu pracovat v Louvru a v braserii a na nic jiného mi nezbyde čas.“

Luc přikývl. „Matka to tam sama neutáhne.“

Tu noc v posteli se Yolande přitiskla k Éliane. Ginette, Jacqueline a Angélique také. Jejich otec a bratr se zítra chystali do války a Éliane bude ta, která tu zůstane a bude se starat o to, aby její rodina byla v bezpečí. Zazpívala sestrám ukolébavku *Au Clair de la Lune*, Yolandinu oblíbenou, a když k ní Angélique obrátila tmavé oči, Éliane se usmála, jako by říkala: *Všechno bude v pořádku*.

Brzy všechny usnuly. Až na Éliane.

Luc zmizel brzy ráno a vrátil se těsně předtím, než na-
dešel čas, aby se přihlásil do služby vlasti. Z kapsy vytáhl obálku. „Xavier mě představil Rothschildovi. Prodal jsem mu obraz.“

Z obálky se vysypalo víc franků, než kolik jich kdy Éliane viděla. Otec se jich chopil jako první. Políbil je, načež políbil syna na čelo a objal jej kolem ramen. Angélique zavýskla a mladší dívky se shlukly kolem a vzhlížely k Lucovi, jako by byl králem, zatímco jejich matka se svezla na židli a naprosto nevěřicně zírala na peníze i na svého syna.

„Tys prodal obraz Rothschildovi?“ vypravila ze sebe Éliane a pak se zasmála. Měli peníze. A Luc měl bohatého mecenáše. Z včerejšího popela povstal sen.

„Já to říkal, že z tebe něco bude,“ pochvaloval si otec a pocuchal Lucovi vlasy. Po jeho včerejším sarkasmu nezbylo ani stopy.

„Všem jsem vám něco koupil,“ řekl Luc a podával sestrám balíčky, nad kterými se všechny radostně rozpištěly.

Vyklubaly se z nich totiž předměty vhodné spíš pro modelky: šperky, hedvábné punčochy nebo výtisky pařížského *Vogue*.

„O peníze se můžeš postarat ty,“ řekl Luc Éliane. „To je dárek pro tebe,“ uculil se právě, když Éliane zamrzelo, že jí taky něco nekoupil. Ten pocit téměř okamžitě zmizel – mít na starost peníze byl ten nejpraktičtější dárek ze všech.

„Který obraz to byl, maestro?“ zeptala se ho škádlivě.

„Jsem na něm já s jednou z mých modelek. Nazval jsem ho *Milenci*,“ odpověděl posmutněle. „Dalo by se říct, že znázorňuje lásku.“

Obraz lásky. Ta slova ji přiměla vzpomenout si, jaké to bylo, když právě včera ucítila Xavierovy rty na svých. Od té doby se toho stalo tolik. Co s nimi teď bude, když je Francie ve válce? Sotva se poznali a teď...

Éliane se snažila vybavit si obraz, který jí bratr popsal, chtěla myslet na lásku, ne na válku. V jeho ateliéru v Montparnasse bylo mnoho obrazů s modelkami, které ovšem většinou ležely na pohovkách a měly na sobě velmi málo oblečení, což jí nepřipadalo jako Rothschildův vkus. „Nedokážu si ho vybavit,“ řekla. „Kéž bych ho mohla vidět.“

„Jediný způsob, jak ho spatřit, je dostat se do sídla Rothschildů.“

„Jsem na tebe pyšná,“ ujistila ho. „Vždycky jsem věděla, že jednou budeš slavný.“

„Až se vrátím jako vítěz, budeš se přede mnou muset klanět, protože jsem porazil Němce a proslavil se jako malíř,“ zasmál se Luc.

I ona se zasmála. „Dávej na sebe pozor. A...“ zaváhala, protože na zlomek vteřiny přemýšlela, jestli to myslí vážně, „na otce taky.“

„Ten se o sebe postará sám,“ utrousil Luc. A pak zmizel.

Toho večera, kdy její matka převzala manželovy povinnosti v brasserii, byla Éliane na place roztržitá. Její oči tékaly ke dveřím při každém cinknutí zvonku.

Konečně, dříve než obvykle, dorazil Xavier. Válka se podepsala na apetitu Pařížanů a restaurace zela prázdnotou. Éliane vnímala, jak se celá rozzářila, když si prohlížela jeho tmavé vlasy, tmavé oči, pozdně večerní strniště; tu božskost, kterou Xavier představoval. Dřív než na něj promluvila, už ho líbala, velmi, velmi dlouze.

Nakonec se o něj opřela čelem. „Zapomněla jsem tě pozdravit,“ uvědomila si a zastyděla se za svou horlivost.

Usmál se. „Takhle bychom se měli zdravit vždycky. Vlastně,“ zašeptal jí do rtů, „já jsem tě taky nepozdravil. Takže teď bych to měl napravit,“ usoudil a znovu ji políbil, hluboce a procítěně.

„Děkuju, že jsi vzal Luca za Rothschildem,“ řekla mu, jakmile se trochu odtáhla, jen natolik, aby mohla mluvit, přestože se její tělo stále pevně tisklo k němu. „Bez tvého doporučení by si Lucův obraz nikdy nekoupil.“

„Nebýt Luca, nikdy bych tě nepoznal,“ uznal Xavier. „Takže jsem mu něco dlužil.“ Jednou rukou pohladil vlnku vlasů, která se jí uvolnila ze sponky. „Vědělas, že miluju tvoje vlasy?“

Posadili se ke stolu, každý na opačnou stranu, takže vzdálenost mezi jejich těly byla propastí, kterou bylo třeba neustále překonávat: její noha se dotýkala jeho nohy, on jí zapaloval gauloisku a jejich prsty se otíraly tak jemně, jako když štětec s měkkým hrotem nanáší barvu na plátno, a Éliane se divila, jak je možné, že se plátno nechvěje stejně jako ona.

Po mnoho následujících měsíců je čekaly podivné, ale krásné časy. Válka k nim vlastně nedorazila. Nacisté si

drželi odstup. Francouzi tomu říkali *drôle de guerre*, čímž se Hitlerovi vysmívali. Nic se nezměnilo, až na noční výpadky proudu, absenci Luca a jejich otce a bouři citů, které Éliane chovala ke Xavierovi.

Pokračovala v práci, přestože Louvre byl nyní muzeem s malým množstvím uměleckých děl – jen s několika sochami, které byly příliš velké, aby je bylo možné přemístit, a pouhými deseti procenty zbývajících obrazů.

Monsieur Jaujard si Éliane ponechal, protože věděl, že potřebuje peníze. Pomáhala mu s prací při komunikaci s různými zámeckými depozitáři po celé Francii, v nichž se nyní nacházela umělecká díla z Louvru.

Jednoho zimního večera po odchodu z muzea se s jistými obavami vracela domů, protože věděla, že musí zkontrolovat sestry, než se odebere do práce v brasserii. Jejich otec byl doma na čtrnáctidenní dovolené a to vyvolávalo spoustu emocí. Ale když stoupala po schodišti, neslyšela vůbec nic. I bez otcovy přítomnosti by za normálního večera v šest hodin Angélique křičela na Yolandu nebo by Yolande výskala nad nějakou neplechou, kterou Angélique provedla. Teď tu bylo jen blažené ticho.

Éliane nemohla uvěřit tomu, co spatřila, když otevřela dveře. Angélique soustředěně míchala něco v hrnci, Ginette se u stolu učila matematiku, Jacqueline sbírala talíře a příbory po večeři – a Xavier seděl na podlaze s Yolandou na klíně a četl jí knihu.

Zvuk zavírajících se dveří přiměl všechny, aby se otočili a podívali na Éliane. Nikdo nepromluvil.

Pak si Xavier sundal Yolandu z klína a vstal. Kravatu a sako měl přehozené přes opěradlo jedné ze židlí. Stál tam jenom v kalhotách a košili, které byly pravděpodobně kdysi vyžehlené a čisté, ale teď byly pomačkané. Ruukávy košile měl vyhrnuté do půlky předloktí a jeho sta-

rožité stříbrné hodinky vypadaly v ošuntělém bytě jako ukradená cetka ve stračím hnízdě.

„Chtěl jsem být pryč, než se vrátíš domů,“ řekl se zoufalým pohledem na hodinky. Výrazem se velmi podobal Angélique: vypadal jako člověk, který udělal něco špatného a věděl, že byl přistižen.

Éliane se beze slova obrátila na Angélique. Proč seděl Xavier u nich v bytě a četl její sestře pohádku, když měl být v práci?

Angélique odložila lžici a opřela si ruce v bok. „Šla jsem do galerie a požádala ho, aby přišel,“ řekla prostě.

„Co že jsi to udělala?“ Éliane přelétla rychle očima z Xaviera na sestru.

Éliane po Xavierovi nikdy nechtěla jedinou věc. A líbilo se jí, že jí nikdy nenabídl peníze, které by stejně nepřijala. Občas koupil jejím sestrám nějaké drobnosti: draka pro Yolandu, knihu pro Ginette, čerstvé jablko pro Jacqueline, sponku do vlasů pro Angélique. Ale dávat jí peníze by bylo soucitné, téměř charitativní gesto, které by je činilo nerovnými. Připadala by si slabá. Bylo toho tak málo, na co by mohla být pyšná, ale byla hrdá na to, že se dokáže postarat o své sestry.

„Šla jsem do Louvru,“ upřesnila Angélique rychle, „ale muzeum není otevřené, takže jsem se nemohla dostat dovnitř. A ten...“ odmlčela se a výčitky svědomí jí zbarvily tváře do ruda. „Ten problém jsem způsobila já, tak jsem ho musela vyřešit.“ V tom okamžiku se Angélique ochranně, až láskyplně podívala na Yolandu a Éliane se sevřelo srdce.

„Co se stalo?“ zeptala se trochu mírněji a přistoupila blíž ke Xavierovi.

Angélique pokrčila rameny. „Řekla jsem otci něco, co jsem neměla.“

„Uhodil tě?“

Xavier se natáhl po její ruce.

Pokud bylo Éliane známo, ona a její matka jako jediné okusily otcovy fyzické *výtky*. Jestliže by je začal uplatňovat na Angélique, nebylo možné, aby Éliane chodila do práce, zatímco se zdržoval doma. Jenže pak by neměli vůbec žádné peníze.

„Ne. Ale smetl všechno jídlo, které přinesl k večeři, na podlahu. Yolande měla hlad. Všichni jsme měli hlad,“ dodala Angélique a přitáhla si Yolandu k sobě. „Tak jsem se vydala za Xavierem, abych ho požádala o nějaké jídlo.“

Éliane se pokusila pustit Xavierovu ruku, ale ten jí to nedovolil. Ve skutečnosti ji objal kolem pasu, jako by ji chtěl držet při sobě navždy.

„Ale on mi nedal jen jídlo.“ Angéličin hlas byl najednou vzdorovitý, jako by čekala, že jí Éliane vynadá. „Přišel sem a o všechny se postaral, zatímco já jsem uklízela ten nepořádek.“

„Ach, Angélique,“ vzdychla Éliane. V její rodině už bylo příliš hněvu. Nechtěla k němu přispívat. Přistoupila k sestře a objala ji. „Děkuju ti,“ řekla, „že jsi to všechno napravila.“

A Angélique se rozplakala. Éliane ji hladila po vlasech a tišila ji, zatímco Xavier nabíral polévku do misek a postupně je stavěl před Yolandu, Ginette a Jacqueline, přičemž nechal jednu volnou pro Angélique.

„Měla by ses najíst,“ řekla Éliane sestře. „A...“ Vytáhla z obálky trochu peněz, které jí Luc dal, a dovolila jí, aby po večeři všem dětem koupila zmrzlinu. Angélique na ni zírala, jako by se zbláznila. Ale možná že kopeček zmrzliny jednou za půl roku by Yolandě přinesl něco krásného, na co myslet, kdykoli bude nedostatek jídla. Éliane měla Xaviera, ale Yolande neměla nic: žádnou panenku, se kterou by se mohla mazlit, jen ustaranou matku a pětileté chápání světa.

„Musím jít dolů,“ řekla Éliane sestřám. „Už teď jdu pozdě. Dobrou noc.“

Společně s Xavierem vyšla z bytu. Zastavil se na schodišti a otočil se k ní, v očích mu plála směs emocí: obavy, zlosti a něhy tak nádherné, že nic jiného nechtěla vidět.

Dotkl se jí na spánek a vklouzl jí prsty do vlasů.

Zatvářila se nešťastně, protože čekala, až řekne to, co si nikdy nepřála slyšet: *dovol, abych ti pomohl.*

Místo toho řekl: „Já tě miluju, Ellie.“

Bože, zdálo se, že bude plakat. Ale nechtěla, aby viděl její slzy. Natáhla k němu ruku a přitom cítila, jak mezi jejich těly zaplál žár. Políbila ho vroucněji než kdykoli předtím a on ji natlačil ke stěně, aby byli co nejblíže u sebe.

Po nekonečném okamžiku se odtáhl, tváře mu hořely a oči se mu leskly tak, že v nich téměř viděla tu modrou, zlatou, zelenou a červenou – zkrátka všechny barvy –, jak se třpytí na hnědém podkladu. „Já už tě dál líbat nemůžu Éliane,“ zašeptal. „Je to příliš krásné.“ Pak se trochu váhavě zeptal: „Nechtělás říct, že mě taky miluješ?“

Zasmála se, ale nedokázala se ubránit tomu, aby ho znovu políbila, než odpověděla: „Musíš se vůbec ptát? Samozřejmě že ano. Víc než kohokoli jiného.“

Jeho úsměv, který jí až dosud připadal krásný, byl nyní nádherný.

„Miluju tě, Xaviere.“

„Je tolik věcí, po kterých teď toužím, Ellie,“ řekl. „Ale ze všeho nejvíc bych si přál tě vyprovodit z toho bytu a ujistit se, že už do něj nikdy nevkročíš.“

Znehybněla a zavřela oči. Přicházela nabídka pomoci, které se tolik bála.

Ale on jí podepřel bradu a líbal ji na víčka, dokud je neotevřela. „Já vím, že to nejde,“ zašeptal. „To je jeden z důvodů, proč tě miluju. Jsi ten nejméně sobecký člověk,

jakého jsem kdy potkal. Ale dnes večer,“ dodal pevným hlasem, „tě doprovodím do brasserie a zůstanu tam, dokud nepřijde alespoň jeden další zákazník, protože jdeš pozdě a já vím, co se stane, když přijdeš pozdě. Je to jen jedna maličkost z milionu věcí, které chci udělat. Tak mi to, prosím, dovol.“

Teď už se *skutečně* rozplakala: nad tím, jak se Yolande tulila ke Xavierovi s tváří přitisknutou na jeho hrud', což s vlastním otcem nikdy nezažila; nad tím, že ji Xavier zřejmě opravdu nějakým způsobem miluje; nad tím, že se snažil dělat, co mohl, ale ne víc, protože ji respektoval.

„Děkuju ti,“ řekla.

„Udělal bych pro tebe cokoli, Éliane.“

A ona mu věřila.

Kapitola třetí

Pak přišel květen 1940. Němci se vrhli na Belgii a ohrožovali Francii ze severu. V Notre-Dame byla uspořádána vigilie a ulicemi byly nesený relíkvie svatý Jenovýfy. Éliane stála se svými sestrami a Yolandou v náručí a sledovala, jak kolem ní pronáší truhlici se svatými ostatky. Byla tak malá; tank by ji pod svými obrněnými pásy rozdrtil jako mravence. *Nedělej to*, říkala si, když ji Yolande pevně objala kolem krku. *Nemysli na to, co dalšího by mohli Němci rozdrtit.*

Vláda slíbila, že navzdory jistým zvratům zůstane v Paříži a bude silná. Xavier se tvářil ustaraně a každý den jí opakoval, že ji miluje, a ona mu říkala totéž.

Pak ale nacisti vtrhli do Francie.

Zatímco se v Paříži v divadlech a nočních klubech hrálo, ulice města se plnily uprchlíky proudícími ze severu Francie, kde padla města Arras a Amiens. Britská armáda utekla domů a nechala Francouze, aby se bránili sami. Děla nepřetržitě duněla, hrozba náletů byla všudypřítomná a válka jim klepala na dveře. Jenže žádní francouzští vojáci ve městě nebyli. Jen civilisté – a nebylo jich mnoho, protože většina Pařížanů začala utíkat. Nejdrív, koncem května, odjížděli ti bohatí ve svých autech, ale nyní opouštěly Paříž i rodiny, jako byla ta jejich.

Éliane neměla tušení, kde jsou její otec a Luc: s tápající francouzskou armádou na severu? Nebo byli zajati jako mnoho jiných?

Na některé z otázek dostala odpověď té noci, když se vracela domů podél pasáže. Za paži ji chňapla čísi ruka a vtáhla ji do výklenku pod schody.

„Lucu!“ vykřikla. „Co tady děláš?“

A pak spatřila jeho obličej. Jeho tvrdý výraz. Nebylo v něm ani památky po jejím bezstarostném bratrovi.

„Jsem dezertér,“ utrousil hořce. „Francouzská vláda si nezaslouží další mrtvé. Ale vy musíte odejít. Jděte na jih. Nacisti budou v Paříži během několika dní.“

Éliane zavrtěla hlavou. „Já tu zůstanu,“ řekla. „Někdo musí pracovat. Někdo jim musí posílat peníze.“

„Věděl jsem, že to řekneš. Proto jsem ti jako první informaci neprozradil, že otce zajali stejně jako desítky tisíc dalších. Chtěl jsem, aby ses sama rozhodla zůstat, ne abys tu trčela z donucení.“

Éliane zvedla ruku, aby se dotkla tváře, kterou otec vždy tak rád udeřil. Věnovala mu jedinou myšlenku – aby jeho utrpení nebylo bylo příliš dlouhé –, a pak si vzpomněla na Angélique a Ginette a na Jacqueline a Yolandu a jejich matku. „Nic jiného nám nezbývá,“ prohlásila. „Ostatní odjedou ráno.“

„A já strávím ještě jednu noc v Montparnasse.“ Lucova zachmuřená tvář připomínala spíš někoho, kdo si ze všech sil užívá života, dokud je pořád na světě, než někoho, kdo by si ho chtěl vážit.

A tehdy jí došlo, že si chce něčeho vážit.

Do brasserie nešla. Zamířila do Xavierovy galerie a něco mu pošeptala do ucha.

„Jsi si jistá?“ zašeptal.

„Ano.“

Zanedlouho poté stála vedle něj v hotelovém pokoji,

za jehož okny se jemně snoubila starobylá krása levého břehu Seiny a bílých voálových záclon.

„Miluju tě,“ vydechl Xavier a konečky prstů jí obkreslil lícní kost.

„Já tebe taky,“ řekla téměř bezmocně, protože nebylo možné vyjádřit neklid jejího těla a mysli a chvění ve vzduchu, které cítila, kdykoli byla s ním.

Xavier vytáhl z kapsy balíček a podal jí ho. „V každém je výtažek z deseti tisíc jasmínových květů z Grasse a dvaceti osmi tuctů růží *de mai*.“

Éliane si dárek rozbalila a uvnitř našla hranatou skleněnou lahvičku naplněnou jantarově zbarvenou tekutinou s nápisem *Joy*. Vůně parfému byla podobně opojná, jako když vdechovala Xaviera.

„A ročně vyrobí jen padesát kusů,“ pokračoval. „Takže téměř nikdo jiný už nikdy nebude vonět tak jako ty. Což znamená, že si tě vždycky dokážu najít.“

Přistoupila k němu blíž.

„Ať se stane cokoli,“ dokončil.

Odložila parfém.

Pak se pootočila a on si ji přitáhl k sobě, odhrnul jí dlouhé blond vlasy stranou a rozepnul jeden knoflík na šatech. Pohladil ji po odhalené kůži na krku. Další knoflík se oddělil od látky a odkryl mu víc kůže k prozkoumání. Přemýšlela, zda dokáže tento akt přežít. Její tělo už hořelo, a to ji ještě ani nepolíbil.

„Xaviere,“ zašeptala a on ji políbil na rameno tak lehce, že to téměř necítila.

Zbýval ještě jeden knoflík. Obrátil svou pozornost k němu a pak i k holé kůži pod ním.

Éliane umírala touhou. Spěšně si přetáhla šaty přes hlavu a nechala je sklouznout na zem.

Tolik mu toho odhalila, to vše teď musel prozkoumat; nejdřív svými prsty a pak i rty. Části jejího těla, o kterých

ani nevěděla, že jsou erotogenní, se proměnily v ráje požitků: její loket, ušní lalůček, kyčelní kost, bedra. Ani si nevšimla, jak se ocitla na posteli vedle něj, protože dokázala myslet jenom na to, jak moc ho miluje, a na jeho soustředěnou snahu, aby si své první intimní setkání s mužem užila. Bude jejím prvním a taky posledním. Až do konce života bude jeho tělo tím jediným, které bude znát, tím jediným, které bude chtít poznat.

Vzhlédl k ní s úsměvem, který by sám o sobě stačil k tomu, aby se vrhla do jakéhokoli žhavého dobrodružství, k němuž se schylovalo. Dotkla se jeho tváře a mírným tlakem ho přiměla, aby se přesunul k ní nahoru, takže se jeho rty poprvé od chvíle, kdy vstoupili do pokoje, setkaly s jejími.

A pak už nebylo vůbec nic kromě Xaviera a Éliane a jejich náhlé a palčivé nahoty a horečné touhy po něčem nepopsatelném a zároveň sotva dosažitelném, po něčem tak nádherném, že z toho málem šel strach.

Poté usnula, a když se probudila, při pohledu na Xaviera se jí zatajil dech. Všechno se na něm zdálo stejné – tmavé vlasy a oči, černý stín rostoucího strniště na tvářích a bradě, křivky jeho rtů –, ale bylo tu i něco jiného, jeho výraz byl soustředěnější než kdy jindy.

Položil na polštář krabičku. „Pro tebe.“

„Nemůžeš mi pořád něco dávat, Xaviere,“ napomenula ho něžně, ale pevně.

„Dal jsem ti dvě věci,“ řekl. „Ten parfém a tohle. Víš, jak těžké bylo nedat ti těch posledních pár měsíců víc? Jak těžké bylo nedat ti všechno? Tohle je tvoje, jestli chceš.“

Způsob, jakým řekl ta poslední slova – *jestli chceš* –, ji přiměl rozvázat stuhu, rozbalit papír a otevřít krabičku. Zahlédla záblesk modré barvy, zaoblený kabošon se zachycenou bílou hvězdou uvnitř a dva čtvercové diamanty po obou stranách, to vše na kroužku z bílého zlata.

„To je asterický safír,“ vysvětloval Xavier, když uvolňoval prsten z krabičky. „Tenhle má dvanáct paprsků, takže je ještě vzácnější a krásnější. Ale ne tak krásný jako ty,“ usmál se, když jí ho navlékal na prsteníček levé ruky. „Vezmeš si mě? Prosím.“

Bylo to jeho poslední slovo, to chvění zranitelnosti v něm, které ji přimělo propadnout mu natolik, že její pád neměl konce. Jako by se ten pohledný, okouzlující, sebevědomý muž obával, že by ho mohla odmítnout.

Políbila ho a vdechla mu do úst svou odpověď – *Ano, samozřejmě*. A pak se to dělo znovu. Polibky. Těla. Ruce. Ústa. Představovala si, že podruhé to bude zklamání, protože se nic nevyrovná jejímu poprvé. Ale bylo to ještě krásnější.

Když se znovu probudila, bylo už po půlnoci. Xavier seděl na okenním parapetu a kolem něj se vlnily záclony jako duchové. Způsob, jakým se na ni díval, tak pozorně, jako by si ji chtěl zapamatovat, ji přiměl k úsměvu a k tomu, aby se zvedla z postele a přistoupila k němu. Za okny se ve svitu měsíce tyčily věže města a pod nimi se scházeli umělci, kteří v kavárnách zuřivě debatovali o umění a válce.

Xavier natáhl ruce po jejích bocích a přivinul si ji blíž. „Já... Já nevím, jak to říct.“ Zavřel oči a jí se sevřelo srdce. Vypadal, jako by uvnitř trpěl.

„Co se děje?“ zeptala se a letmo ho políbila, aby navždy zahнала vše, co v něm mohlo vyvolat takové pocity.

Otevřel oči. Byly temné jako žádné jiné noci předtím. A pak řekl: „Já odjíždím. Do Anglie. Můj...“ Prudce si prohrábl vlasy. „Můj otec tady zavírá galerii,“ dokončil opatrně.

Éliane spíš cítila, než vnímala, jak o malý krůček ustupuje.

„Dozvěděl jsem se to až dnes,“ pokračoval v té děsivé zpovědi. „Zítra musíme odjet. Přijdou Němci, Ellie. Budou tu brzy, navzdory tomu, co říká rádio, navzdory tomu, co říká francouzská vláda. Každý, kdo může, opouští Paříž.

Přál bych si, abych tě mohl vzít s sebou, ale..." zarazil se, jako by se snažil uvěřit svým dalším slovům. „Pořád můžeme mít všechno, co chceme. Jen to bude trvat o něco déle.“

Ellie. Nikdo na světě jí tak neříkal, jenom on. Až doted to oslovení z jeho úst milovala.

Potrásla hlavou, aby vytěsnila slova, která *asi* slyšela, a snažila se je znovu zformulovat do něčeho, co by zabránilo jejímu srdci bušit do hrudníku jako dětské pěstičky při vzteklém výlevu nepochopení.

„Ty odcházíš?“ hlesla a její slova byla tím nejtišším šepotem.

„Z Bordeaux odplouvá poslední loď. Musím se ujistit, že se můj otec dostane v pořádku do Anglie –“

„Ale..." Éliane se zarazila a poodstoupila od něj. Trochu se zapotácěla, vyvedená z míry bolestí a náhlým přivalem pochopení. „Tys věděl, že odjíždíš, než jsi mě sem dnes večer vzal. *Věděl* jsi o tom. A nic jsi mi neřekl.“

Natáhl k ní ruku, ale ona už byla mimo jeho dosah. „Jestli ho odsud nedostanu hned, zůstane tady uvězněn..."

Élianin smích byl jako nůž prořezávající se nocí. „Uvězněn? *Quelle horreur.* Jako Francouzi, kteří nemají dům v Londýně, do kterého by se uchýlili.“

V očích ji pálily horké slzy. „Jak se opovažuješ? Jak se opovažuješ říkat mi něco takového po tom všem, co jsme právě udělali?“ Strhla si prsten z prstu tak zuřivě, až jí rozřízl kůži. „Jak se opovažuješ mi něco takového neříct hned?“ dokončila hrozivě tichým hlasem.

„Nemohl jsem,“ zašeptal. „Nechtěl jsem zkazit dnešní večer. Nechtěl jsem to všechno zničit.“

Dnešní večer nebyl jenom zničený, proměnil se v popel.

Možná kdyby odvrátil oči, zíral do podlahy nebo se vyhýbal jejímu pohledu, pak by ho mohla z fleku nenávidět. Ale on na ni upřeně hleděl, neochvějně, takže viděla